www.svoboda-news.com

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 180. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 5. серпня, 1925.

VOL. XXXIII. No. 180. Jersey City, N. J., Wednesday, August 5. 1925. THREE CENTS.

Великі переміни в орґанізації прогибіційного уряду.

ВАШИНГТОН, 3. серпня. — З днем 1. вересня входять в прогибіційнім уряді далеко сягаючі переміни.

На основі нових роспорядків уряду прогибіційний комішенер Гейнес, котрий був головою прогибіційного відділу ще з часу, як його іменував президент Гардінґ, стратив свою владу. Прогибіційний уряд буде здецентралізований, себто головна задача не буде спочивати на центральнім уряді в Вашинґтоні, але на директорах окружних урядів.

Директор Гейнес відай зрезиґнує. Рівночасно сподіються резиґнації також богато других визначних прогибіційних урядників ,котрим публично закидується, що вони своєю неударностю звели прогибіцію на посміховиско.

ВУГЛЕВІ ПЕРЕГОВОРИ ЗБЛИЖАЮТЬСЯ ДО КРИТИЧНОГО СТАНУ.

АТЛЕНТИК СИТІ, Ню Джерзі, 3. серпня. — Джан Луис, президент майнерської юнії, яка тепер веде переговори з представниками властителів копалень твердого вугля за нові умови праці для майнерів твердого вугля, заявив публично, що представники властителів, які ведуть переговори з майнерами, не мають ніякого значіння серед властителів та що вони лишень на те вислані, щоби вдавати, що щось робиться. Луис зажадав від представників властителів вислати справдіших представників.

Президент конференції повідомив Луиса, що в складі конференції не зайде ніяка зміна, себто властителі нових представників не вишлють.

ЗЕЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА В ДЖОРДЖІ.

МЕЙКОН, Джорджія, 2. серпня. — Особовий поїзд зелізниці Садерн Рейлрод наїхав на другий пасажирський поїзд, стоячий на зелізничій стації. Ранено підчас сеї катастрофи кількоро людий.

Сполудня другий особовий поїзд наїхав на розбитий рано поїзд, і знова при сьому покалічилося кільканайцятеро людий, а один робітник згинув на місци.

КАТОЛИКИ И ПРОТЕСТАНТИ ПОМАГАЮТЬ ЖИДАМ СТАВИТИ СИНАГОГУ.

ГЛЕНС ФОЛЗ, Ню Йорк, 2. серпня. — Щоби зазначити спільність усіх релігій, місцеві католики й протестанти зявилися на заложенню угольного каменя під будову жидівської синагоги. Більшість бесідників на заложенню каменя були Християни, з котрих богато поспішило навіть зі жертвами на синагогу.

ВТОПИВСЯ НА ОЧАХ СВОЄЇ РОДИНИ.

НЮ ЙОРК, 2. серпня. — Родина Джеймса Дерга, 36-літного робітника, вибралася до Савт Озон Нарку на прогулку. 12-літний син Филип хотів похвалитися, якто він уміє пливати, та пішов купатися в каналі. Родина, себто батько, мати й троє братів дивилися на нього з берега. Несподівано зовсім хлопчина попав на дуже глибоке місце й став кричати о поміч. Не довго думаючи, батько хлопця, хоча самий не вмів пливати, кинувся, як стояв у воду. Кромі нього кинулося ще двох мущин. Сі витягнули хлопця з води, тоді як батько не то, що синови нічим не поміг, але й самий втопився.

ШИКАГО РОБИТЬ РЕКОРД.

ШИКАГО, Илинойс, 2. серпня. — Міська поліція обраховує, що за послідний рік у сьому місті було стільки вбийств, що пересічно випадає там одно вбийство на день. Міський уряд установив спеціяльну кримінальну комісію, яка має розслідити способи боротьби проти повені злочинів.

БОРОТЬБА ЗА НАУКУ ЕВОЛЮЦІЇ.

ВАШИНГТОН, 2. серпня. — Смерть Брайена не втихомирила боротьби за науку еволюції.

З одної сторони, проти науки еволюції виступила секта адвентистів, котрі, як відомо, віруються в скорий конець світа, і котрі вже кілька разів сей конець світа заповідали, але ніколи його не діждалися.

З другої сторони, др. Джордан, вислужений голова Стенфордського університету в Каліфорнії та відомий на весь світ природник, починає орґанізувати природників по всіх американських школах для оборони Джана Скописа, природника з Тенесі, що ставав на суд за навчанне еволюції.

Церква конґреґаціоналістів стейту Каліфорнії ухвалила на своїй конференції, що християнська віра не противиться науці еволюції. Конференція заявилася також за свободою навчання.

УРЯД РАДИТЬ, ЯК ПІЗНАВАТИ СОЛОДКУ КУКУРУЗУ.

БЕВЕРЛІ, Ню Джерзі, 2. серпня. — Стейтова експериментальна (досвідна) рільнича стація відкрила спосіб, як пізнавати правдиві цукрові кукурузи. Учені професори рільництва переконалися, що коли капнути краплину йодини (по анґлійськи „айодайн" — дістається в аптиці) на зубок кукурузи, то чим солодша кукуруза, тим чорнійший остає її зуб під упливом йодини. Справдіша цукрова кукуруза зовсім чорніє. Американські господині вже й почали носити зі собою на торг фляшочки йодини.

ВЕЛИКИЙ СТРАЙК ЦЕГЛЯНИХ РОБІТНИКІВ У НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК, 1. серпня. — Юнія цегольників заповіла страйк своїх робітників на 4 найбільших будовах у сьому місті. Вартість сих будівель виносить понад 20 міліонів долярів. Причиною страйку були заходи будівляних підприємців орґанізувати скебівські юнії.

Українські Громадяни!

Українським селом заволоділа чорна розпука! В смертельній глущі занепадає село, основа нашої нації. Нидіє, марніє, тратить силу та вмирає повільною смертю. День в-день приходять звістки про випадки голодової смерти. В селах вже є голодовий тиф. Старці, матері та діти вються в голодових судорогах.

Де найдуть вони поміч?

Ми заморська іміґрація мусимо дати їм поміч!

Коли Ваша громада досі не зложила своєї жертви Вашим обовязком подбати про се, щоби збірку переведено негайно.

За всіми інформаціями пишіть до Обєднання:

OBYEDNANNYE, 847 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

НЮЙОРСЬКА ДІЛЬНИЦЯ БЕЗ ПОЛІЦІЇ.

НЮ ЙОРК, 1. серпня. — Велика лава стейтового суду в нюйорській дільниці Бронксі почала слідство, щоби відкрити, щоби ся дільниця мала так мало поліції. До суду донесено, що в декотрих частях дільниці цілі поліційні округи лишено під опікою одного поліцмена.

ГРЕЦЬКО-БОЛГАРСЬКЕ ПОРОЗУМІННЯ.

АТЕНИ, 2. серпня. — Грецький уряд зажадав від болгарського, щоби він покарав острох тих болгарських горожан, що допускаються вбийств Греків. Грецький уряд заявляє, що він не вдоволиться відшкодованнем для вбитих. Щоби попередити якелід своє домагання, грецький уряд уже вислав на болгарську границю кілька відділів війска.

РЕЄСТРАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІҐРАЦІЇ.

На підставі обіжника Українського Центрального Комітету у Варшаві ч. 3. з 10. VI. ц. р. Львівська Філія Укр. Т-ва Допомоги еміґрантам звертається до всіх своїх членів-еміґрантів, а рівнож до всіх еміґрантів не членів Товариства, з проханням явитися в найблизших днях до Т-ва (Руська 3) для реєстрації в цілях вияснення матеріяльного стану еміґрації і можливого задоволення найнеслучійших і потреб. Осіб, які мешкають поза Львовом, проситься про як найдокладнійше надіслання таких відомостей: 1) хто, 2) звідки, 3) коли і в яких установах чи арміях УНР. служив, 4) місце перебування, 5) чи має (або мав) заняття, чи безробітний, і як довго, 6) яка мінімальна місячна доплата моглаб їх підтримати, 7) вік, стан здоровля і працездатність, 8) склад родини і місце її перебування, 9) зокрема скільки має дітий, якого полу і віку.

МЯСО З КИТА — ОТРУЯ.

Савард, Аляска. — Зловили Індіяни неживого кита, який пливав коколо берегів аляскансько́го півострова недалеко Чігнік, і дуже тим зрадувалися, що будуть мати великий пир. Колиж понаїдалися, то скоро померли, бо мясо було вже надпсуте, отже мало в собі отрую. — Шість Індіянів померло, а кількох поважно занедужало.

ВОЄННА ІСТОРІЯ КАНАДИЙСЬКОГО ОХОТНИКА.

Недавно приїхав до Лондону один Канадієць МекКлонг, який був довший час на службі у Марокканців, які ведуть завзяту боротьбу проти Французів і Еспанців. В часі великої війни він був цілий час нафрончті і так полюбив воєнне ремесло, що без нього ніяк не міг жити. Тому наняв на службу до Арабів проти Еспанців. Де його наняли Араби і яким способом дістався до Африки, Канадієць не хотів сказати, щоб не зрадити військової тайни Арабів. Таксамо не каже, хто був з ним на службі.

МекКлонга тому наняли, бо він добре визнавався на машинових крісах. Араби платили денно по 2 доляри, а кромі того обіцювали осібні нагороди, якщо буде можливим. В арабськім війску служить після його оповідань богато німецьких і анґлійських офіцирів. Найважнійші місця займають Німці. Одного з товаришів МекКлонга поставили перед воєнний арабський суд і засудили на розстріл за те, що він чинно зневажив німецького офіцира. Ся обставина його знеохотила до дальшої воєнної служби. Кромі того німецькі команданти недолюблювали Канадійців і Анґлійців і через се йому нераз приходилося богато натерпітись.

МекКлонг брав діяльну участь в боях проти Еспанців і зовсім не знав, що в межичасі прийшло до війни з Францією. Про се він довідався щойно тоді, коли він стрінувся на полі бою з французькими тенками і літаками. Французькі літаки страшно винищують Арабів.

Тому що МекКлонг не бажав воювати з Французами, він, користаючи з нагоди, здався французькій патрулі. Французи взяли його до неволі, а пізнійше відвуствили його на свободу. Нині він вже в Лондоні. В неволи поступали Французи з МекКлонгом дуже добре.

БЕРОБІТТЯ ЗМЕНШАЄТЬСЯ.

Безробіття в Канаді зменшається. Домініяльне статистичне бюро оголошує, що коли в маю у 5,943 канадійських підприємствах працювало 749,194 робітників, то в червні працювало 778,951 робітників. Це значить, що 29,757 робітників, які по кінець мая не мали заняття, тепер працюють.

НОВА ШПІОНСЬКА АФЕРА У ВАРШАВІ.

У Варшаві відкрито нову шпіонську шайку, на чолі якої стояв якийсь Вінкентій Ілінич. Ілінич був рівночасно аґітатором, який старався ввести дезорґанізацію до ріжних товариств та установ. Шпіонську роботу шайка виконувала при допомозі таємних домів карточної гри. У звязку з тою аферою арештовано у Варшаві учительку французької мови Марію Сковковську і Александра Лянце. Ілінич носився також із гадкою видавання комуністичного тижневика у Варшаві. Стільки донесла про ту нову шпіонську аферу в польській столиці польська преса. Коли повернути думкою дещо взад, то можна стрінутися з фактом, що польська столиця ще тижня має свою шпіонську аферу. З того виходило би, що Варшава вкрита цілою сіткою шпіонських орґанізацій, в яких, як це вже виявилося, брали активну участь навіть деякі високі урядники міністерств.

УКРАЇНКА УБИЛА ДВОХ СИНІВ.

Судбури, Онт., Канада, 12. липня. — До тутешної вязниці привезла нині поліція паню В. Козак як оскаржену о замордоване своїх двох синів у віці шість і чотири роки. Вона жила на фармах 1,234 миль на північний захід від Порт Артур. Арештована має 30 літ. Мордерства на дітях допустилася в той спосіб, що стрілила їм в голову з автоматичного карабіна. Поліція каже, що вона застрілила своїх дітей через те, що її чоловік утік з другою жінкою, яка занимала її місце за час як була в шпитали. Перед своїм злочином паці Козак написала на картці такі слова: „Я постріляла дітий, бо не хотіла бачити, як вони плачуть за другою жінкою."

ВИРОБИЛИ ЗА РІК 132,460 АВТОМОБІЛІВ.

Протягом 1924 р. вироблено було в канадійських фабриках 98,245 пасажирських автомобілів, 18,043 „троків" і 16,172 незложених автомобілів. Їх було спродано за 88 міліонів, 240 тисяч, 418 долярів. 9,270 робітників у фабриках автомобілів одержали понад 14 міліонів долярів платні.

Усіх самоходів було 1924 р. в Канаді 652,121.

Грецько-Болгарське напруженнє зростає.

ПАРИЖ, 3. серпня. — Греція далі стягає велику силу війска на болгарську границю, а її заграничні представники в той самий час успокоюють публичну опінію, що до війни не прийде.

Зі Софії, столиці Болгарії, приходить вістка, що болгарський уряд дістав ультимат від грецького уряду.

ФАЛШИВА ЦАРІВНА В БЕРЛІНІ.

БЕРЛІН, 3. серпня. — З Берліна пропала велика княжна Анастазія, котра представляючися дочкою послідного російського царя Миколи II., наробила богато шуму серед німецьких монархістів. На основі її зникнення поліція догадується, що женщина, яку щедро приймали німецькі князі, була собі простою обманщицею.

ХОЧУТЬ ПОЛУЧИТИ МОСТОМ АНГЛІЮ З ФРАНЦІЄЮ.

ПАРИЖ, 3. серпня. — Французький інжинер Сатіс предложив плян вибудовання моста понад Анґлійський Канал, що розділює Анґлію від Франції.

Сей міст мавби мати 42 кільометри довжини і мавби мати в середині прохід для пароплавів ширини 300 метрів. Мостом мадиби йти тори зелізниці, сполучуючої Анґлію з Францією. Кошти моста обчисляє Сатіс на 1 мілярд 600 міліонів золотих франків.

Інжинер, подаючи сей плян до публичного відома, усповоює анґлійську політичну опінію перед опиром французької інвазії, кажучи, що на случай війни межи Анґлією а Францією кожда з воюючих сторін молдаби без трудности збомбардувати свою частину моста й в той спосіб унеможливити перехід мостом ворожої армії.

ЩЕ ОДНА ПОРАДА ТИМ, ЩО ХОЧУТЬ БУТИ ЗДОРОВІ.

ЛОНДОН, 3. серпня. — Др. Г. Покок, канадійський лікар, говорив тут на конференції лікарів, що ходженне на пальцях є дуже здорове та помагає на богато фізичних (тіленсих) терпінь. Межи иншими воно запобігає цукровій недузі. Він каже, що людина повинна підчас ходу похилятися вперед.

ПОДАТКОВІ ЗАВОРУШЕННЯ В ІТАЛІЇ.

КОЗЕНЦА, 3. серпня. — В місцевости Сан Джованні, в південній Італії, прийшло до поважних заворушень.

Товпа, зложена з яких двіста осіб, напала на міський ратуш, щоби відбути там без дозволу протестаційне віче проти поступовання державних урядників при стяганню податків. Поліція счинила з демонстрантами бійку, а не могучи дати собі з ними раду, візвала війско. Війско стріляло до товпи острими набоями. Чотири особи згинули на місци.

МІСТО ЛИПСК ІМЕНУЄ ВУЛИЦЮ ДЛЯ РАТЕНАВА.

БЕРЛІН, 3. серпня. — Міський уряд Липска постановив назвати одну з найголовнійших улиць міста вулицею Ратенава.

Ратенава, котрий був свого часу німецьким міністром фінансів, вбили антисеміти за те, що він Жид.

УСТУПСТВО АНГЛІЙСЬКОГО УРЯДУ НЕ ВСПОКОЇЛО АНГЛІЇ.

ЛОНДОН, 3. серпня. — Обіцянка анґлійського уряду поповнити всі недобори вуглевих баронів, які вони можуть мати наслідком дальшого задержання дотеперішної платні майнерам, не вспокоїла анґлійського громадянства, але ще більше його розярила. Нема просто партії, яка не підносилаби якогось арґументу проти урядової пропозиції. Тепер найбільше закидають урядови, що анґлійський промисел не розвивається як слід через те, що уряд поспішився зі заведенням золотого гроша.

ВОРОЖАТЬ ЛЮТУ ЗИМУ.

ПАРИЖ, 2. серпня. — О. Габріель, директор паризької астрономічної обсерваторії, заповідає, що сього року буде така люта зима, що рівних рідко буває.

Свою ворожбу опирає він не на фантастичних міркуваннях, але на астрономічним обчисленню. Вирахував він, що місячний сонічний цикль має 744 роки, поділений на два періоди по 372 роки та чотири по 186 літ. На його думку, кождий період має інакшу погоду. На основі розслідів історії він приходить до переконання, що сей рік припадає на період лютої зими. Зима 1925. року має бути така люта, як зима з 1553. року або 1740.

ЛЮДИ КАЛІЧУТЬСЯ СЕРБЕД НАТОВПУ НА АМЕРИКАНСЬКИХ КОРАБЛЯХ.

МЕЛБЕРН, Австралія, 2. серпня. — Сюди приїхала американська воєнна фльота. На відвідини кораблів прибули такі зазвичи народа, що на кораблях настав страшенний стиск, серед якого 45 людий віднесло тяжкі покалічення. Австралійські фармери приїздили дивитися на фльоту з віддалости соток миль.

ФРАНЦІЯ НЕ ДОВІРЯЄ БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ ПРОПОЗИЦІЇ ЗА ДОВГИ.

ПАРИЖ, 2. серпня. — Французькі ґазети подають, що большевицький представник Красін признав, що большевицький уряд заявив готовість сплатити частину царських довгів. Ґазети відносяться до пропозиції з недовірєм та кажуть, що заплачене частини довгів Франції не вдоволить.

ФРАНЦУЗИ ПОКИНУЛИ РУР.

ЕССЕН, Німеччина, 1. серпня. — В опівночи заздвонили дзвони в усіх церквах на знак, що з тою хвилею скінчилася окупація Рурщини аліянтами. Нема там уже ніодного французького жовніра.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays,
at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.,
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: (ПЕРЕДПЛАТА)
Terms cash in advance. Подписна висилає при вимаганю.

One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00

Foreign and Jersey City Rates: В Джерзи Ситі і Заграницею:

One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ВАЖНА ПОЗНАКА

Сотка французьких умових провідників, серед котрих є письменники, професори ґімназій та університетів, політики і таке инче, видала незвичайно цікавий маніфест. Протестують вони проти Артикулу 231 версайського договору, котрий складав на Німеччину всю вину за вибух світової війни в 1914. році. Домагаються вони на тій самій основі скасовання артикулів 227. до 230. сього договору, бо сі артикули опираються на 231. артикулі.

Ні французька ні німецька ні ніяка друга преса не може поминути сього маніфесту мовчанкою, бо межи підписаними під ним находяться імена найбільших французьких істориків нових часів, які послідними часами тільки й робили, що займалися причинами великої світової війни. Не може світ поминути мовчанкою сього маніфесту й тому, бо під ним підписані визначні французькі економісти, як приміром Шарльз Жід, котрого праці переведені мало не на кожду культурну мову світа. Підписані там також такі великі французькі письменники, як Ролянд і Барбіс.

Маніфест говорить, що війна почалася з величезного числа причин, зі собою сильно повязаних. Німеччина, після сього маніфесту, за війну теж відвічальна, але не яко одинока винуватниця, як се хоче представити версайський договір. Німеччина завинила, але завинили й другі держави. Німеччини не можна навіть назвати найбільшою винуватницею.

Маніфест стоїть далі на становищи, що підписанне Німеччиною артикулу 231. версайського договору не можна вважати за доказ вини Німеччини, бо Німеччина призналася до сеї величезної вини не добровільно, але під примусом алянтського багнету. Просто Німеччина була вимушена до такого признання, і яко вимушене признанне сей підпис не має ніякої моральної вартости.

Зі сих виводів французькі вчені й письменники роблять заключенне, що Німеччини не треба карати далі за подію, якої вона не являється одинокою виновницею. Треба, на їх думку, знести сі артикули версайського договору, які алянти вложили на те, щоби покарати Німеччину яко одиноку чи головну виновницю за світову війну. Підписані під маніфестом провідники французької думки кажуть, що нечесно булоби засуджувати за нечесний вчинок цілий народ, коли він сього вчинку не поповнив.

Так гишуть провідники поступової французької думки. Як видно з ґазетних відгуків на сей маніфест, так думають уже серед всіх алянтських держав всі поступові та мирні люди. Відомо, з того ще не можна робити заключення, що за голосом сих людий підуть зараз практичні політики Франції або Бельгії. Правдоподібно, в найблизчій будучности ся заява не буде мати поважного впливу. Однак, сподіватися можна, що за якийсь час думки, висказані в маніфесті, завоюють увесь світ та що зображуванне Німеччини як чорної вівці серед народів світа забудеться як признака мерзеної прокази, яка точила кров людства в час великої війни. Маніфест умових провідників Франції показує, що на котрих опирається версайський договір, починають уже хитатися. Не довго буде треба ждати, поки світ переконається, що ся ідейна будова Вилсона, Клемансa й Лойда Джорджа не богато ріжниться від отвертих грабіжий в'давнину, коли сильнійший пожирав слабшого й не закривав своїх поступків гарними кличами.

НАСЛІДКИ ЗЛУКИ ДЕРЖАВИ З ЦЕРКВОЮ

Страшні скандали, які тепер діються в російській православній церкві в Америці є звичайним собі природним закінченнем карієри такої церковної орґанізації, якою являється цареславна православна церква в Злучених Державах.

Російська православна церква стояла не любовію своїх вірних, але своїми звязками з російським царатом. Вона брала гроші від народа, але служила не народови, а цареви, гнобителеви свого народа. За се цар платив її охороною та опікою.

Ся опіка варта була богато так довго, як довго царі мали силу. Коли сеї сили не стало, не стало головної підпори російської православної церкви. Як завалився царат, тоді прийшла пожежа нищити історії на російську православну церкву за її службу російському царатови. Як упала головна основа будови, тоді завалення самої будови стало лишень питанням дня.

Страшна година для російської православної церкви вибила ще в 1917. році. В Росії її ще піддержує нова сила, якої ся церква набрала через переслідування вірних сеї церкви большевицьким урядом. В Америці сього переслідування не було, і тут труп розгнився відтау. Гнив він через вісім літ, смердів серед Українців і Москалів, поки сього року не розсмердівся на цілу Америку так, що вся Америка носа затикає.

Посмердить він ще кілька літ, поки з обридженнем не відвернуться від него навіть витревалі носи його вірних. Станеться [illegible] може за два, може за десять, але наконець станеться [illegible] Такий все конець [illegible] Служити не [illegible]

Михайло Драгоманів.

(З львівського двотижневика Світ).

Дня 20. червня с. р. минуло 30 літ від смерти знаменитого українського громадянського вченого й діяча, Михайла Драгоманова, одного з тих небагатьох, що ними стоїть земля українська.

В инших, щасливійших народів день цей був би урочистим святом, світлим спомином діяльности великого мужа, що ціле життя своє поклав задля свого народу. Вчені й політики навздогін перегонялися в змальованню й оцінці цеї діяльности. А в нас? Сором сказати, але факт зостається фактом — майже повна байдужність громадянства до памяти великої людини, та й ще заслуженої спеціяльно для Галичини! Що більше, озиваються навіть голоси, що хотять звести в нівець заслуги Драгоманова...

Але ні соромне забуття, ні чорна невдяка не зможуть затерти цих заслуг у книзі нашого відродження. Надто бо багато їх і надто вони великі. Не було мабуть ділянки у нашому громадянському й науковому життю, в якій би не полишив вікопомних слідів Михайло Драгоманів. Як учений визначився він передовсім як історик у широкому значінню цього слова (історія, історія культури і літератури): праці з української й усесвітньої історії (старовинна римська історія, Нова Европа, Козаччина), далі як критик та історик української літератури, а особливо як світової слави дослідник української народньої словесности. В своїх історичних працях звертає він увагу на внутрішні, суспільні процеси, становище маси народу, його верств, — в фольклористичних — звязує він українську народню творчість з світовою, уміло примінюючи порівняну методу досліду. Як політик і громадський діяч поклав великі заслуги, інформуючи Европу про українську справу. Властиво закордонна інформація починається від Драгоманова. Далі, відзначаючися бистрим і тверезим розумом, великою освітою, енерґією й роботящістю, він взагалі тримав руку на живчику українського життя, озиваючися на всі його потреби й вказуючи йому шлях розвитку. Завдяки цим своїм прикметам був Драгоманів до самої смерти одним із найчільнійших українських провідників. До голосу його прислухалися свої й чужі, вороги й приятелі. Він сотворив і стояв до самої своєї смерти на чолі живої й енерґійної в той час радикальної партії, що збудила широкі українські народні маси до нового життя, взявшися їх орґанізувати політично й суспільно, й тим велико причинилася й до загально-національного нашого розвитку. Як просвітній діяч Драгоманів перший у нас сотворив живу, приступну народові, освідомляючу популярну літературу, загально-освітню й політичну, написавши ряд незвичайно цінних книжечок для народу. Серед молодіжі української він запопадливо ширив книжки й причинився до заложення цілих бібліотек — як у Галичині, так і на Буковині й поза межами краю (бібліотека „Січи" у Відні).

Саме завдяки Драгоманову розбудився в Галичині живійший просвітньо-політичний рух серед молодіжі і вона почала отрясатися з мертвотного московсьтва. Під його саме впливом вироблялися будучі провідники радикальної партії в Галичині — І. Франко, М. Павлик, О. Терлецький та инші. Він навернув їх на дорогу служення широким трудящим масам. Історія українського соціялістичного й радикального руху, передовсім у Галичині, тісно звязана з імем Драгоманова. Та й не лише українського, бо [illegible] ніків у боротьбі за визволення з пут царської неволі, перший звернув увагу на потребу порозуміння й спільної праці усіх поневолених народів Росії. Жидівський соціялістичний рух між ин. теж багато завдячує Драгоманову. Та найбільшою заслугою Драгоманова була мабуть його невсипуща боротьба з царською Росією. Він був у своїм часі признаним ґерольдом і провідником у боротьбі за політичну волю, без осягнення котрої не бачив можливости й для соціяльного визволення трудящих мас.

А в усій цій діяльности був Драгоманів скрізь і завсіди всеукраїнцем, ніколи не спускаючи з ока потреб цілої нашої території й завжди маючи на увазі інтереси всієї нашої нації, деб вона не проживала. З цього погляду великі заслуги положив він, знайомлючи земляків з Великої України з становищем і потребами Українців під Австрією й Мадярщиною. Він був один із тих, що звязували воєдино всі частки порізаної чужими кордонами української нації. Особливо дбав він про Галичину й недурно київські його товариші прозвали його жартом — Михайлом Галицьким за його інтерес і привязання до Галичини.

В останнім часі у нас деякі „ірраціональні" політики закидають Драгоманову, чому він не кликав до боротьби за власну державу. Але підносити це, значить зовсім забувати за ті реальні обставини, в яких за його часу знаходився український народ. Його ще треба було просвічувати, підготовляти до боротьби за свої права. Ще не було відповідних кадрів інтеліґенції, — а ті незначні гуртки молодіжі, які були, треба було виховувати для найблизшої мети — політичної боротьби за народні права в межах істнуючих держав. Драгоманів принципіяльно не відкидав ні української держави, ні потреби боротьби за неї, тільки не бачив у тодішних обставинах можливости до того. Тепер, коли нас ділять від того часу десятиліття культурної й політичної роботи серед народньої маси, коли та маса глибше й ширше освідомилася — саме завдяки зусиллям Драгоманова і його учеників та товаришів коло того освідомлення, — ми можемо ставляти вже й дальші кроки й цілі. В оцінці діяльности колишніх наших діячів усе треба мати на оці історичну перспективу, інакше оцінка та буде невірна й несправедлива. Тільки, беручи на увагу умови, в яких вони жили й діяли, можна зрозуміти цілу вагу їх заслуги. І зовсім слушно говорив про значіння Драгоманова покійний І. Франко підчас 30-літнього ювилею його наукової й громадської роботи, святкованого у Львові в грудні 1894 р.:

„Тому, хто зимою сидить у теплій хаті, при веселім огні й при світлі, в кружку родини або добрих приятелів, не легко собі здумати, як то робиться тому, хто в ту саму пору, в холод та куревійницю, без дороги й просвітку іде пустим полем або густим лісом. Так само й нині годі собі докладно здумати те положення, в якім була поступова українська молодіж у Галичині перед 20 роками. Без знання того, що навколо неї діється, без тямучих провідників, без книжок, без поради й заохоти ми йшли наосліп, читали, що впало в руки, і не знали, що зробити з тими хлопськими симпатіями, що у нас були принесені з батьківського дому, і з тим невеличким знанням народнього життя, котре ми з сел принесли до Львова. Тут тих симпатій ніхто не поділяв, тим життям ніхто не цікавився, нам казали [illegible] найбільше язик народа, а не сам народ.

Оттут то в великій пригоді нашому поколінню став Драгоманів. Друкованим словом і листами він почав впливати на нас, вказуючи нам инший, ширший світ поза тісними межами нашої Галичини, вказуючи, до чого йде теперішня наука і якої праці та любови чекає від нас наш нарід. Він нам показав, що наша любов до простого хлопа власне мусить бути підвалиною нашої роботи, що знання народнього життя ми мусимо розширювати й збогачувати, а не забувати".

Драгоманів — як бачимо — був великим будителем і просвітителем нашої інтеліґенції, який вказував їй шляхи до праці задля здобуття прав і людського істнування для упослідженних трудящих мас українського народу. І не дурно його й називано просвітителем України. Тому тепер, коли ці маси прокинулися й зрозуміли свою людську гідність та почали будувати основи нового свого життя, слід згадати й того, хто цілий свій вік працював над цим.

Українська трудяща маса не може отже забути за Драгоманова й не сміє допустити до того, щоби той, хто ради неї мусів ціле своє життя прожити на вигнанні, й досі був від неї відрізаний кордонами. Час, щоб у 30 літ по смерти великого вигнанця кости його спочили на рідній землі, котру він так любив і за котру так терпів, — у вільній Українській Державі працюючого народу. Про це повинні вже раз подумати Українці і перевести це в життя.

Вол. Дорошенко.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ГАМТРАМК, МДШ. Тов. ім. М. Січинського, від. 146, повідомляє своїх членів, що мітинґ відбудеся у неділю, дня 9. серпня о годині 12-ій точно. Контрольна комісія скантролює книжки, отже на мітинґу довідається про приходи і розхід за минувший час. Статутова комісія буде читати статут Тов. і ще маємо богато більше важних справ до полагодженя, як також поробити приготовання до пікніку, котрий незадовго відбудесь. Тож спішіть завчасу на сей мітинґ бо минувшого разу було всего 7 членів. Не жалуйте тої одної неділі а полагодьмо сі справи. — П. Андрушків.

МІКІСПОРТ, ПА. Тов. Зап. Січ, від. 132, отсим повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 9-го серпня, о годині 12.30 попол. На сих зборах кождого місцевого і близьких позамісцевих члена присутність конечна бо є важні справи до полагодженя, а також буде перрічне справоздане контрольної комісії за минулий піврічкен, отже без важної причини не явиться на зборах, заплатить одного доляра кари, а урядник два. — Гр. Куницький, предс.; П. Гальма, пис. рек.

ДІТРОЙТ, МІЩ. Тов. Зап. Січ, від. 75, повідомляє своїх членів, що звичайний мітинґ відбудеться дня 9-го серпня о годині Cicote Ave. ч. 3464, точно о перший годині пополудни. Проситься конечно всіх прийти понеже є важні справи до полагодженя. Котрий член не явиться без кожної причини, заплатить 1.00 кари, а урядник 2.00. — Василь Чмир, предс.; Стефан Дідула, секр.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. Отсим повідомляється місцевих і позамісцевих членів Тов. Зап. Січи, від. 234, що місячні мітинґи відбуваються в пятницю, дня 7-го серпня в гали Лютвина, точно о годині 7.30 вечером. Мітинґ назначений о годин тяжкан вскорше з тої причини, що наше Товариство дістало запрошенне від Укр. Горожанської Громади взяти участь в торжестві отворення Українського Парку, 9. серпня. Отже кождий член є єсть обовязаний явитись на мітинґ до вирішення сеї справи. Почтівок не розписується, бо нема точних адресів. — С. Федірко, предс.; Ю. Гвіздь, секр.

ГАМТРАМК, МІЩ. Тов. ім. Маркіяна Шішкевича, від. 94, повідомляє всіх своїх членів місцевих і позамісцевих, що мітинґ відбудеться 9-го серпня о год. 2.30 попол. в сали Українськоі Асти під ч. 2240 Грейвінґ ул. Обовязкою кождого члена і членкині прибути на означений час бо будуть важні справи до полагодженя. Також з браку членів на мітинґу піврічне справоздане урядників ще не відбулось то бажаємо щоби в присутності всіх членів виповнити свій обовязок. Просимо на далі працювати разом і приєднувати нових членів як до У. Н. Союза так і до Товариства. — Андрій Гатрт, предс.; Іван Курчак, секр.

КАЛУМЕТ СИТІ, ЙЛ. Тов. ім. Івана Франка, від. 80, повідомляє всіх членів місцевих і позамісцевих, що мітинґ відбудеться 9. серпня, в неділю пополудни, о год. 2.30, в гали Мус. Гарт, 201 — 155 Pl. Обовязком усіх членів явитись, бо буде справоздане піврічне. Кождий член має вирівнати свої вкладки, бо впротивнім разі наразить себе на виключенне. Є важні справи до полагодженя. Невнявшийся член підлягає карі після статута. — А. Грабак, предс.; М. Маркевич, кас.; Т. Грицак, секр.

В КОЖДИЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАЛЕЖАТИСЬ

З українського життя в Америці.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Протест проти приїзду Скшинського.

Українська католицька громада в Нюарку, стейті Ню Джерзі, вислала до Інституту Політики в Виліємстані, в Мессечусетсі, ось таку протестаційну телеґраму:

PRESIDENT Dr. HARRY A. GARFIELD
Institute of Politics,
Williamstown, Mass.

We American - Ukrainians - Catholics born in East Gallicia residents of Newark N. J. protest against the Government of Poland and his minister Skshynsky, as they depress our Ukrainian people.

UKRAINIAN-CATHOLIC ST. JOHN PARISH
MICHAEL SHUMEYKO, Trustee
ALEX WITIAZ, Trustee
JOSEPH CZAPLYNSKY, Pastor

HOLY TRINITY SOCIETY
JOHN FURDA, Pres.
THEO. KASKIW, Secr.

BOHDAN CHMELNITSKY ASS.
CONSTANTINE HALUSZKA, Pres.
ALEX BUDNYK, Secr.

BOYAN SOCIETY
THEO. KASKIW, Pres.
PEGGA SHAFRAN, Secr.

OLGA BESARAB SOCIETY
HELEN SEGIN, Pres.
ANNA DUFLAN, Secr.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

Братство св. Володимира, відділ ч. 65. Українського Народного Союза, обходило в неділю, дня 2. серпня, річницю свого патрона. Врочисту промову виголосив місцевий католицький парох, о. М. Кінаш. По богослуженню всі братства й запрошені гості вдалися до Українського Парку на спільну забаву, де серед закусок, забав, виграваок, і таке инче учасники весело забавлялися до 9. години вечером. Забава збільшила касу братства майже на двіста долярів.

В неділю, дня 9. серпня відбудеться урочисте отворенне Українського Парку й павільону. На врочисть запрошені всі доколичні громади, як Картерет, Байон, Перт Амбой і другі. Свято почнеться врочистим походом від церкви св. Володимира до Парку; похід поведе українська банда. На отворенню будуть промовляти гр. Т. Грицей, предсідатель Українського Народного Союза, та мейори міст Линдена й Елизабету.

ШИКАҐО, ИЛИНОИС.

Українська православна церква проти переслідування православних у Польщі.

Українська православна церква Злучених Держав і Канади видала анґлійською мовою протест проти переслідування Українців православної віри в Польщі. Протест подає загально про нетерпиму політику польського уряду, а відтак закиди ідіоструе примірами подій, взятих з промов, внесень і інтерпеляцій українських послів до варшавського сойму. Протест підписаний зарядом сеї церкви.

ШКІЛЬНИЙ ПЛЕБІСЦИТ В КОЛОМИЙЩИНІ.

До коломийського шкільного інспектора вплинуло досить декларяцій підписаних за намовою наказних війтів Українцями з домаганням польської мови навчання. Дуже багато пошкодили Українцям в справі їхнього плебісциту „хлібодари", які баламутили народ і радили домагатися польсько-руської школи. Того тільки інспекторови було треба. На папері буде польсько-руська а в дійсности польська викладова мова.. Спеціяльна комісія перевірює по селах Коломийщини підписи на декляраціях, що домагаються української мови навчання. Треба замітити, що в деяких селах, між иншими в Королівці, жіноцтво дуже рішуче виступає за українською мовою. На те все має комісія нераз дуже дивоглядні відповіді. Одного, наприклад, повів шкільний інспектор до мапи, показав на Київ і сказав: Оттут будуть ходити ваші діти до української школи!" А дрогому відповів: „У нас нема учителів Українців і ми мусілиби спроваджувати їх з України."

Що до першого відповідь дуже влучна, тільки з тою ріжницею, що в Київі і по цілій Наддніпрянщині вже від кількох років ходять українські діячи не найбільша запорука, що ми переживемо наше лихоліття.

ПОДЯКА

Отсею дорогою складаю щиру подяку Гол. Урядови Укр. Нар. Союза, за уділенне мені запомоги з фонду убогих в сумі 75 дол. При тім відзиваюсь до Вас всіх, хто ще не є членом Укр. Нар. Союза:

Робітники і робітниці застановіться над своєю і своїх дітий будучнщною і постарайтесь, щоби в разі нещастя Ви мали доброго і певного опікуна. А тим опікуном являється якраз Укр. Нар. Союз, на що є тисячі доказів, бо він стає рідним батьком своїх членів вразі нещастя!

Отже всі як один ставаймо в ряди найсильнійшої і найпевнійшої запомогової орґанізації якою є, Український Народний Союз.

Іван Шегда, с. Ник., член 163 від. в Филаделфії, Па.

У. Н. СОЮЗ—НАЙЛІПШИЙ ОПІКУН В НЕЩАСТЮ. ЧИ ВИ Є ЧЛЕНОМ ЙОГО?

КАРТА ЗМІНИ АДРЕСИ.

Хто зміняє свою адрес у нехай долучить почтову марку за 10 центів і вишле сю картку на адресу:
"SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

До Адміністрації „Свободи":

Залучаючи почтову марку на 10 центів прошу зміняти мою адресу.

Моя стара адреса була:

Число відділу .....
Імя .....
Улиця .....
Почта .....

Нова адреса є:

Число відділу .....
Імя .....
Улиця .....
Почта .....

ДОПИСІ.

АНСОНІЯ, КОНН.

Українське свято в Ансонії.

Здавалось, що народне житє в Ансонії, Конн., зовсім завмерло, однак так зле ще не є. Мали ми нагоду переконатись про се в неділю, дня 12. липня на власні очі.

Ансонійська громада помалу зачинає будитись З нагоди посвячення гр.-кат. церкви епископом д-ром Константином Бетачевським, ансонійський хор, організований при церкві, давав тогосамого дня великий концерт. Ансонійський хор зорганізований майже зі самих молодих людей, американських уроженців; працює завзято і поступає гарно вперед. Коли і надалі хор чи властиво члени хору будуть так завзято працювати, то незадовго прийдеться нам старим уступитись, а дати перше місце нашій молодіжі.

Не хотілось навіть вірити, щоби за так короткий час (бо лише 6 неділь часу) можна було вивчити і приготовити хор до такого великого концерту. Правда, хор складається з добірних сил, всежтаки не мало праці треба було вложити, щоби хор так вишколити. В першій мірі подяка належиться нашому працьовитому диригентови гр. Романови Гвоздевичеви, місцевому дякоучителеви, а також пані Анні Гвоздевичевій, котра в цілим живчиком хору. Нам вже нераз приходилось видіти паню Гвоздевичеву при всяких виступах, концертових і театральних, а все як щиру робітницю. Всі головні ролі в кождім представленню все в руках її, і публика наша вже так призвичаїлась, що колиб яка вистава не була, то пані Гвоздевичева все нагороджена бурею оплесків за свою гру. Справді такі люди мусять мати талан з уродження. Не бракує і в хорі добрих мущин аматорів, а іменно: В. Шуран, І. Радзіх, С. Табака і інші, котрі ролі знаменито грають. Таксамо і тут в згаданім концерті, ті самі люди сповнили своє завданнє. Програма була навіть і завелика, коли зважити, що з неї входило аж трийцять точок, і то досить трудних. Помимо того, що хор був перемучений цілоденною працею підчас посвячення церкви і вчасі всіх церемоній, концерт відбувся добре. Сольові точки співали як слідуїе: „Думи Мої" — гр. Іван Радзіх; „Нащо мені чорні брови" — п-ні Анна Гвоздевичева; „Владико неба і землі" — гр. Василь Шуран; „Не співайте мені сеї пісні" — п-на Олена Горбаль; „В гаю зеленім", дует — п-ни Н. Горбаль і А. Докля.

Діточий хор виконав свої точки бездоганно, а теж і деклямації вийшли добре, а вже з дітий найлучше деклямували дві малі дівчини, а то: „Квітчані Сльози" — Антонія Сидоряк і „Моїм Союзникам" — Стефанія Хировська.

Несподіванкою був виступ двох молодих дівчат, доньок панства Угринів з Ню Бритейн, Конн., котрі відіграли кілька кусників і то навіть досить трудних на скрипці і на фортепяні, а опісля відтанцювали український гопак.

Публика була так сим задоволена, що наші молоденькі танцюристки мусіли танцювати утоми. А не одному батькови і мамі покотилися сльози радости.

Дякуємо панству Угринам за так милу несподіванку, а також желаємо нашим молодим танцюристкам найлучших успіхів.

Підчас концерту ми зауважили, що незадовго будемо мати двох нових співаків, як що вони схотять дальше над собою попрацювати, в особі гр. Петра Клянцка (бас) і п-ни О. Горбаль (сопран). Ансонійська громада повинна бути задоволена, що має такий красний хор з так щиро працьовитим дяко-учителем гр. Р. Гвоздевичем.

Одно тілько бажалось би, щоби наші громадяни не були так байдужні, а більше інтересувалися всякими виступами, і в той спосіб заохочували молодих людий до дальшої праці. Бо нігде правди діти, на таку громаду як Ансонія, хто на концерті було дуже мало своїх людий; більше число публики се були люди позаміцеві.

Може хто скаже, що був за горячий день? Справді так, але подумайте, кілько то члени хору напрацювались, від рана до ночі, але коли появились на сцені, то всі були веселі і жваві, аж приємно було дивитись. Отож, байдужности Вашої не можна ніяк і нічим оправдати.

Коли хочете виділи своїх дітий при праці, корисній для них самих, і для цілого загалу, то обовязком Вашим є попрацюватись із байдужностю раз на все, збудитись зі сну, і прийти нашій молодіжі з помочю. А помочі вони від вас жадають дуже малої і простої. На кождий концерт і представленнє явіться всі як один. От і все, чого вони від Вас жадають, і я думаю, що за їх працю і труд вони собі тілько заслужили.

Не забули наші співаки і за голодних братів в старім краю, і на горячий поклик п-ні А. Гвоздевичевої зложили як слідує:

По одному долярови: о. Ю. Ротко, Анна Гвоздевич, Анна Мерещак, Агафія Бундзяк, С. Іванишишин, Параска Кобасяр, Л. Угрин; по 50 ц. Г. Королишин, Йосиф Смереняк, І. Марцінюк, Е. Табака, Йосифайна Деморецька, К. Кріль, М. Гамуляк, Джан Рей (Американець) Василь Шуран, Текля Вовк, Марія Хомкович, Елисавета Радджіх; по 25 ц.: Петро Дутко, Яремій Короташ, В. Кузів, Фотина Шуран, Т. Горбаль. Дрібними датками $2.25. Разом $16.50. Гроші вислано до Обєднання в Филядельфії.

На закінченнє я на сім місци дякую ансонійському хорови за працю. Ідіть вперед і незвертайте уваги на байдужність Ваших громадян. Прийде нас, що і байдужні прокинуться зі сну й оцінять Вашу працю, а Ви далі організуйтесь і працюйте для добра самих себе і для добра українського загалу.

Ваш друг.

ПРОГУЛЬКА ДО
MAUCH CHUNK
"The Switzerland of America"
Знаний з „Switch Back" колійової їзди через гори.
Дорога поміж Чорні Діяманти.
в Неділю, Серпня 16-го
$2.40 ЗВОРОТНИЙ БІЛЕТ
Білети добрі лишень на прогульковім трені.
Час Eastern Standard.
Лиш. Ню Йорк 7.37 A. M. (Hudson Terminal only). Лиш. Джерзи Сити 7.50 A. M. (Exchange Place Station). Лиш. Нюорк 8.20 A. M. (Elizabeth i Meeker Aves.). Прогульковий трен вертаєся з Mauch Chunk 5. P. M. Додаткові прогульки Вересня 6 і 20. Тикети до набуття в Exchange Place або Journal Square. Телефон Інформаційного Бюра Montgomery 7000.
Lehigh Valley Railroad
The Route of The Black Diamond

ЧОМУ В ГАЛИЧИНІ ГОЛОД?
ЩО РОБИТЬ В АМЕРИЦІ ГРАФ СКШИНСЬКИЙ?
Приходіть почути
НА ВІЧЕ!
В ЧЕТВЕР, ДНЯ 6-ГО СЕРПНЯ 1925 РОКУ,
точно о 8-мій годині вечером
в УКР. НАР. ДОМІ, 217-219 E. 6th St., NEW YORK, N. Y.
Приходіть всі, хоч у будний день. Справа важна і небувала. Всіх Українців і Українок в Ню Йорку кличе
180-81 Товариство ім. М. Драгоманова.

ПОДВИГИ ПОЛЯКІВ У ГОСТИНІ СОЮЗНИКІВ.

Недавно викрито й арештовано в Парижі велику шайку польських апашів, що непокоїла цілий ряд місяців мешканців Парижа. Ще не прогомоніла добре отся неприємна для Поляків справа, а вже французька преса приносить нову вістку про арештування „короля злодіїв та бандитів" Антонего Монтеля, теж Поляка, який на свойому сумлінню має не менше і не більше а тільки 50 рабунків. У Бруксели теж викрито шайки бандитів під проводом якогось „Влодка". Як бачимо, то польські „найкультурнійші" елементи мають нахлін поширювати свої спасенні впливи не на „некультурний" схід, а на „гнилий" захід.

ЧВЕРТЬ МІЛІОНА НА СКАСОВАННЄ ВІЙНИ.

Ню Йорк. — Бернард М. Борух, нюйорський мілїонер жертвує чверть мілїона долярів на вишукання способу проти ведення і тягнення зисків з війни. Час на вишукання того способу має тривати три роки.

ПОЗІР! РОЧЕСТЕР, Н. Я., ПОЗІР!
ТОВ. ВІЛЬНІ КОЗАКИ
устроює
ПІКНІК
B. SHUTZEN PARK
В НЕДІЛЮ, 9. СЕРПНЯ 1925 Р.
Початок о год. 1-ій пополудни.
На сей пікник запрошуєся всі Братства і Товариства прибути. На пікнику будуть всякі розривки для старших, як також проситься родичів прибути на сей пікник з дітьми, бо для дітий будуть також всякі розривки, ігри, дівчинки і дарунки. За добру забаву ручить
Комітет.

Кольоман Міксат.

ЯГНИЧКА.

То зачалося того дня, коли Бодоківці дзвонили проти тучі. Ількови Чуреєви набігли руки мозілями, заки йому удалося поза село випровадити гнів божий, блискавицями зачервлений.

А вже скрізь було чути божий палець. Качки перепудилися були на своїх нічних сідалах і зі страху квакали, піллітаючи. Дерева хилилися до землі серед лоскоту, буйні вітри збивалися і скажено гнали ковпіт дорогами. Жовтавий когут Чиклоючин вилетів на хату і не піє, ні, — а коні у стайнях заржали, а вівці збилися отарами до купи.

Але дзвони, що крізь бурю селом гомоніли, відвернули тучу і в селі тільки покрапав малий та потрібний дощик.

Пшеничка і кукурудзки, що їх буря за чупер термосила, випростувалися знов гарненько. Небо знов випогодилось і тільки дикий шум филь прибувшого Багівця давав знати, що горі у Майорнокові і Чолті удала велика туча.

Коли сей потік не виступав із берегів і не вилляв Бодоківців із села, як із небра, — то видко діло, що то заслуга побожного села.

Люди повиходили над річку з жертками тай лопатами. Старий богач Павло Сосюк мав навіть довгий, кований гак у руках. Усі спускали із своїх огородів дощівку в ріку. А каламутні филї Багівця бігли і рвали лозину тай верби тай цілі стіни берегів. До рана ріка напевно викроїть собі із села ширше русло тай нові згиби.

А вода несла всячину: і крокви і двері і кощі і соломину, стріхи і вікна. Видко, що десь горі газдівські хати забрала. А її ніхто не бачив.

На другий день рано на службі божій всі лихі язики, скільки їх тільки в церкві було, замісць дякувати Господеви за його ласку небесну, що відвернув гнав від села, повилізали з ротів гей лопати, аби чиюсь честь забрати. Всі кинули око на Павла Сосюка: то лиш він витягнув скриню зі ягничкою, ніхто инший, лиш він! Але Бог добрий, чей знайдеться властитель!

Стали собі люди шепотіти, що у скрині було сороківців без міри.

Що правда, то правда, але воно всяко могло бути. Старий богач міг також таркатого кота облупити, бо кушнір із Гозони, Юда Мочеюк, зайшов недавно до села тай щось таке набилював, щось натякав тай посміхався, але що з того, коли він сам казав, що має рот замкнений... Хто може правду знати? Віді тото пуста бесіда за ті сороківці!

Ані феника не було в скрині, а натомісць, — се вже знається напевне, — була вона повніська виправи красної Анички, доньки Михайла Балюка. От що там було: три опинці, шість хусток, дві ширинці на шию, кинтарик із срібними чепрагами, десять сорочок чісанних, сердак і чоботи новіські, ще навіть не підковані.

Бідна тота Аничка Балюкова, збулася всего маєтку свого. Забрала вода Балюкову хату тай забрала Аниччине весілле. Бо нема раціі голій дівці перед вівтар ставати. А небога із дженинин вже була собі все постарала. На збора хліба мало буде весілле, а тепер як наречений скаже, так буде, а либонь і ніщо з того не буде.

Колиб вода не забрала була хату Михайлови Балюкови, то в тоту хату мав загостити смуток тай грижа, а тепер той смуток тай тота гриж на дворі собі посідали. Аничка виплакала собі свої красні очи, а маленьку сестричку Борисочку вже таки не віруе углагоїти, бо їй вода забрала ягничку, таку таркатеньку ярочку солоденьку, з котрою вона гралася тай разом спала тай... Добре, що лютий Багівець затопив траву на леваді, бо коли цена медіної ярочки, то най ніхто инший тую травицю це випасає. Як любо вона хвостиком махала, а ще остатного дня на сонци підштрикувала та Борисочці маленьку ручку цілувала і її своїми побожними очима прощала, начебто прочувала своє лихо!

Але може ще те любятко віднайдеться, чей воно ще не пропало.

Десь у дві неділи розійшлася скрізь чутка про пливучу скриню з ягничкою. Говорили люди, що бачили ту скриню о дівночи в Голті тай в Бодоковці. Як того правда, що люди говорили, то напевно були то скарби дівчат Балюкових!

Через те Михайло Балюк вибрався в дорогу. Хоча мав би собі виходити ноги, то він мусить відшукати той талан дівочий.

Тай через те упав сором на бодоковецького, найпершого богача, бо слід провадив до него, а Балюк спровадив до него війта на ревізію. Та що з тої ревізії, коли у Сосюка не знайшли нічого!

Сумний вертав Балюк домів, а його доньки вийшли аж поза село йому на зустріч. Коли він давними часами вертав з ярмарку, то доньки не виходили так далеко йому на зустріч.

А що, дедю, віднайшлася ярочка? — питала наляканим голосом Аничка.

Небага боялася питатися насамперед про скриню, бо зімліла би з радости, колиб учула, що дедьо віднайшов скриню.

Нема, сарачета, ні ярки, ні скрині, хоч ми з війтом того богача гет перетрясли!

Балюк розповів доньках докладно все, що люди говорили, а Аничка лиш головкою покивувала.

Коли ви, дедю, що ви дужі, не відшукали наших скарбів, то я їх відшукаю иншим способом.

А Борисочка нічого не казала.

Весь тиждень барилася Аничка в дорозі: питала, випитувала, слідила, мишкувала, була навіть у Гозоні у відданої доньки Павла Сосюка, перевідувала, перезнавала, шукала, але нічого не придибала. З того всего вона бідничка розхурувалася так, що дедьо мусів за нею їхати.

Пропав такий талан і ані дедів розум, ані дівоча хитрість не могли його відшукати, бо злодій був осторожнійший.

А що буде, коли сама голіська справедливість віде назирцем за слідом дівочої згуби шукати?...

Ет! що тут казати! Нікода труду тай надії!

Пропав посаг бідної Анички тай пропало її здоровлє, хочби так...

Як дедьо за нею виїхав возом із подушками, то маленька, вісімлітня Борисочка упросилася також на віз, аби світа видіти. Та що Балюк шкодував коний на каменистій дорозі, то всі тройко йшли пішки аж до дзвіниці. Недужа Аничка йшла помаленько і ще сварила дедю за тото, що трудив коні, коли любо їм іти пішки.

Коли вони всі троє коло хати Юри Чорби завертали у бік, вийшла напротив них зпоза стодоли раптом цілиська рада громадська, а межи радними йшов також Павло Сосюк, у недільному, новіському кожусі, закиненому на опашки.

Ага, рихтик, та-ж то сегодня посвячували церкву!

А Аничка шепче Борисочці в ушко: Ану дивися, сестричко, на того високого газду з довгим волосем, то він забрав твою ярочку!

Крок за кроком прийшли радні перед громадську канцелярію, а що радний Филип Радюк зауважив, що соломяна стріха на канцелярії вже згоила і що треба канцелярію пошивати, пристанули всі радні і прижмуреними очима докладно оглядали ту стару стріху.

— Клопіт, — кажуть — усе на світі старіється тай, аді, стріха також гет постарілася!

Борисочка не здіймала своїх голубих оченят із великого радного Сосюка, аж їй на личку виступили сльози.

Її личко геть обмінилося.

— Не ріж мене, Борисочко, — крикнула Аничка і сердито випустила з рук сестричку.

— Я не плачу, я лишень нарудилася... Мені привиділося, що до мене біжить моя яронка солоденька!

Тай так опинилися Балюки навперед громадської канцелярії.

— Славайсу! — На віки! — тай хочуть іти дальше.

Але ніхто таке не чув тай не видів, а того направду адивіть! Маленька, дурна дитина Борисочка приступає близенько до високого, довговолосого радного і ще й говорить до него!

Ей — тож то воно зле робить!

— Вуйку, — каже покірненько, — віддайте мені мою ярочку!

Радних гейби хто кропивою обжалив. Чия, кажуть, ся файна дитина із тими заплаканими оченятами?

— Вуйку, — віддайте мені мою ярочку! — повтоює Борисочка, а її голосок дзвенить на сонци, як білий кремінець міцно шпурений.

Павло Сосюк глипнув квасно на дитину, почхався в сиву голову і приязно запитав:

— Яку-ж то ярочку, дитинко?

Мою меліну ярочку з двома чорними латками на хребті і з червоною ленточкою на шиї; таж ви, вуєчку, знаєте добре, ви-ж...

— Щезни-пропадн, бо до, від мене, я твоєї ярочки не гнів!... Тай Сосюк відвернувся до війта: Аді, війточку, ся стріха перегнила, вже стеля від дощів замокає...

— Сякої-такої, але я бачу, Сосюку-брате, що і твоя стріха перегнила тай твоя стеля ще гірше затікає!...

І через тоту увагу війта пан радний Сосюк спаленіли як калина.

— Аби-сте свідомі, братя радні, тай ти, війте, що я присягаю, що я за тоту ярочку...

І коли се говорив, то видобув руку з під кожуха і пальці підніс до неба:

— Аді, отут перед вами під небесами присягаю, що...

І як він так метався у стиді, то чепраги на шиї розвязалися і кожух став помаленько з плечий спадати на поперек, а відтак на крижі, а нарешті упав на землю.

Борисочка прискочила до кожуха.

Всі дивилися на дитину. Навіть старому Павлови Сосюкови його присяга застрягла в горлі. Тай то його щастє, що урвав присягу і не договорив її.

— Меліна ярочко, нічена ярочко, солоденька моя ярочко! — голосила дівчинка над кожухом. Вона схилилася і кулила до личка тую часть кожуха, яка двома чорними латками ягнички притягала її до себе.

Так штуденро хотів богач закрити сліди за ярочкою, що велів кушнереви її шкіру чистенько випоолкати і вишити на самій середині кожуха.

Маленька Борисочка обполокала її своїми сльозами ще чистійше.

Переклав із мадярського
Марко Черемшина.

НЕБУВАЛЕ. У НАС ДІСТАНЕТЕ
ПОРАДНИК ЛІКАРСЬКИЙ
з многими ілюстраціями — ціна за книжку 20ц.
Замовлення разом з гроші посилати на адресу: „Svaboda", 83 Grand St., Jersey City, N. J.

ДО РОДИМЦІВ ЗБАРАЖЧАН В АМЕРИЦІ.

Сповняючи бажання наших братів зза океану, будову повітового „Українського Дому" в Збаражі ми розпочали. Будову такого дому, якого Ви жадали. Так величаво будівлі Збараж ще не має.

До тепер сплянтовано площу, з якої вивезено кілька фір землі, виконано фундаменти, звезено богато каміня і піску, а дня 13 червня заложено дуже торжественно угольний камінь, в який вмуровано на вічну память пропамятну грамоту.

Свято відбулося дуже величаво. Цілу будівельну площу прикрашено зеленню, вінками, хоругвами тріюмфальними брамами і українськими гербами. На свято явився греміяльно цілий повіт. Були старі і малі, було понад 10,000 народа. Наші юнаки явилися на конях в козацьких строях, чубатих шапках, а дівчата в народніх вишиваних строях з китицями цвітів і вінками в руках. Щоб дати змогу взяти участь цілому народови з повіту і взагалі відсвяткувати так величаву цю хвилю, Виділ змушений був заслонитися обрядом церковним і в тій цілі попросив священиків, щоб доконали посвячення по українським традиційним звичаям. Инакше власть булаби на такий здвиг не позволила. Тому товпи народа грянули на чолі церковних процесій, бо без їх ослони булоб не удалось їм дійти до цілі, а кіннота мусіла крадьком поодиноко поза доми вкрадатися до міста і мусіли укриватися на приходських подвірях а на даний знак вирушили і мов виросли з під землі, та окружили перстенем кінноти товпу так, що наші сусіди хоч пінилися зі злости, та страх перед такою масою переміг і примусив пасивно гляділи з далека та лиш в кишенях затискати кулаки зі злости.

Десятьтисячна товпа, сивоволосі дідусі хлипали плачем з радости і з туги за свободою, якої брак вони відчули, ще більше чим коли давнійше. Нараз далася чути різка команда „Шапки долів!" Наступило вмурування пропамятної грамоти, при відспіванню гимну „Боже великий, єдиний, нам Україну храни". Жіноцтво і дітвора вклякнули на коліна а священики доконали посвячення. За хвилю явився на трибуні голова Товариства „Український Дім" Др. Іван Кульчицький та різкою підбадьорюючою промовою пояснив селянам ціль начатої будови. Підніс заслуги наших американських братів, які найбільше своїми патріотичними почуваннями, збірками і жертвами причинилися до сего, що будову отсего дому змогли розпочати, та візвав присутних, щоб пішли всі за їх приміром. Товпа оплесками і грімкими окликами „Слава їм" висказали всім комітетам і жертводавцям свою подяку.

Почались привіти політичних угруповань і Товариств з цілого повіту та промови селян. В імени селянської і робітничої партії радикальної промовляв тов. Лука Іщук, підносячи заслуги Остапчука, Шмігельського та инших провідників українського робочого народа, та поміч наших братів з Америки. По скінченню промов і привітів нарід одушевлений почав розходитися по домах, а представники сіл удалися на спільну з Виділом нараду до винайманої салі. По короткій нараді рішено позасновувати по селах збіркові комітети, які мають перевести на сю ціль збірки в цілім повіті.

З усіх селянських промов пробивалася розпуха нужди і голоду. Цим представлено селян і селянок, які обпухли з голоду, однак мимо такої нужди народ готов віддати послідне, але богато дати не може. Присутні зложили на місци що хто мав, а навіть малі діти, які дістали по пару сотиків від батьків на воду і ті їх віддали. Але все те є каплею в морі супроти так кольосальних коштів.

Відтак в тій самій салі відбулася святочна академія в честь селянських і робітничих провідників Івана Франка і Михайла Драгоманова.

Подаючи Вам так коротенький звіт з сего свята, Товариші і Товаришки, Братя і Сестри, з вільної землі Вашінгтона, звертаємося тепер до Вас з горячою просьбою о поміч. Ви нам казали будувати і ми послухали і будову зачали. Повіт тепер не може нам богато дати а матеріяли кінчаться. Народ іде товпами, іде фірами на будівельну площу і мимо частої непогоди, мимо карколомних доріг і голодних вихудлих коний помагає нам безплатно працею, але як бракне нам матеріялів і грошей, їх поміч буде злишною. Грошей селянство в нинішних часах ніяк дати не може, вся наша надія на Вас! Тому кличемо до Вас. Поможіть нам, щоб дотеперішна праця не пішла на марно, поможіть, щоб ми могли підігнати хоть троха мурів і забезпечити їх на мокру осінь і зиму, а якщо сегорічний рік селянам пощастить, то ми віримо, що зі слідуючою весною ми так величаву будівлю доведем до кінця.

Коли би довелось нам тепер з будовою стати, то понеслиб ми велику шкоду, а нарід стратив би духа, а вороги наші радиліб, та сміялиб ся з нас.

Ми знаємо, Товариші і Товаришки, Браття і Сестри, що Ви тяжко гаруєте на сей гріш, але тямте, що сей гріш, ся жертва принесе Вам користь, з якої будуть користати ще довгі віки! Ваші потомки, бо надіємось, що вернетесь до нас, як настануть тут кращі часи. В біжучім 1925 році ми одержали від Вас разом вже 800 долярів і мимо великої ощадности ці гроші вже є на вичерпанню, так що ми не маємо за що купити найконичнійших матеріялів як пр. цегли, якої на разі до сутерен після обчислення інженера архітекта Трача зі Львова потрібно 140.000.

Будова в повнім розгоні. Спинити її болем непростимим гріхом супрти народної справи. Тож до праці, Товариші! Все на бік, бо тепер не пора на нічо иншого, тож всі враз до праці, до діла.

Пересилаючи Вам з нинішнього свята щирий дружний привіт і щиру подяку від цілого народу за дотеперішну поміч, кличемо: Друзі! Дайте поміч, хто чим може. Поможіть в тій тяжкій хвилі, бо Ваша поміч конечна. У Ваших руках судьба сеї будови а з нею судьба наших грядучих поколінь.

Ми віримо, що наш голос розпуки долетить до Вас і Ви почуєте його і як слід відгукнетесь. Тож з гори дякуємо Вам і ждучи Вашої помочі, просимо заподати нам імена і назвиська та місце пождовання так членів комітетів як і жертводавців, щоб могли ми кождого з них вписати в золоту книгу „Українського Дому", яка стане немірущим свідком і скаже сотним поколінням, хто і чим причинився до сеї так важної будови.

В коротці надішлемо вам знимки зі свята і будови.

Просимо вкінці отсей короткий звіт оголосити ласкаво в американських газетах.

Щиро дружний привіт шлемо Вам, Виділ.

Комітет будівельний:

Др. Іван Кульчицький, голова; **Тевко**, секретар.

ЧТО ХОЧЕ

ВІДВІДАТИ СВОЮ РІДНЮ В ГАЛИЧИНІ

та при тім зробити приємну прогульку до краю, хай зголошується негайно до

УКРАЇНСЬКОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО БЮРА ВАСИЛЯ ЗАГАЄВИЧА,

де дістане всі потрібне до виїзду.

Перша група виїзджає під проводом одного з урядовців Бюра в половині серпня, а другі в слідуючих місяцях.

Бюро виробить кожному всі необхідні документи, а також постарається о **ДОЗВІЛ З ВАШІНГТОНУ**, на підставі якого Ідучий має право вернути назад до Америки поза іміграційною квотою без вписування на Ельіс Айленд.

Користайте з нагоди!

За всіми інформаціями і порадами звертайтесь до:

W. S. ZAHAJEWICH

470 W. 23rd STREET, Corner 10th Ave. NEW YORK, N.Y.

Phone: Watkins 8933.

ФАРМИ!

ФАРМИ! ФАРМИ!

Фарма 78 акрів, 28 м. 8 кімнат, 6 инших будинків, сад, 6 акр. ліса, 12 вівса, 14 кукурузи, 11 пшениці, 9 жита, решта сіно і пасовиско, машинерія, молоді коні, 11 безрог. 400 курий, 30 качок, 18 гусий, Школа, 3 м. до міста. Ціна $5800, готівкою $3000. — Фарма 225 акрів, 40 кукурузи, 18 вівса, 100 сіна, 55 грубого ліса і 12 акр. саду, ріка, 14 кімнат, 7 инших будинків, 22 корови, бик, 3 коні, 800 курий, богато другого дробу, машинерія, авто, школа зараз при фарм; 1½ милі до міста і станції. Ціна $11.500, готівкою $5500.

F. FILANOWSKY
163¼ St. Mark's Pl. (E. 8th St.)
New York City.
або 92 Main St., Flemington, N. J.
Telephone: 332 L.

ДОБРА НАГОДА ДЛЯ СКОРОГО КУПЦЯ.

Фарма в New Jersey, близько Ню Йорку, 80 акрів, 15 акрів ліса і пасовиска, решта засіяна: овочевий сад, річка, дім 10 кімнат, і 8 других будинків в добрім стані, 3 добрих корови, 3 коні, 2 безроги, 400 курий і вся потрібна машинерія, як: трактор, молотілка, саможатка, млин, автомобіль і т. д.; великий і новий; ½ милі від міста, школа на фармі. Ціна за все $8000, готівкою $4000. — Фарма для годівлі курий, 7 акрів при самім місті з всіма улешшеннями, електрика, вода і т. д.

P. OWDY,
194 Avenue A, — New York City

РІШАЙТЕСЬ СКОРО!

Коли хочете сю дешевість: 34 акрів, реальність пана, 59 миль з Ню Йорку, близько Трентон на головній дорозі, дім 12 гарних кімнат, електрика, 6 забудовань все в добрім стані. Се фарма надаєся на добрий бордінг гараж або ідеальну годівлю курий, плекание ярини або молочарню. Властитель відїзджає на Вестн. Продасть дешево. Ціна $8000, готівкою $1500, решта після умови. **BUSH, 316 E. 42nd St., New York.** 180

НА ПРОДАЖ АБО ВИНАЙМ

51 миль з Ню Йорку, 83 акрів, сільська фарма близько маркетів, на головній дорозі, стодола, 12 корів, дім і 8 забудовань в добрім стані. Рент $45.00. Голосити: **BUSH, 316 E. 92nd St., New York.** 180

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

IX. КОНГРЕС МІЖНАРОДНЬОЇ УНІЇ ТОВ-В ЛІГИ НАЦІЙ.

В пятницю 3. липня ц. р. почав наради в Варшаві IX. Конгрес Міжнародньої Унії Т-в Ліги Націй. В порівнанні з попередніми загальними конференціями Унії, IX. Конгрес представляється дуже блідо. Багато Т-в не вислало своїх делеґацій (не заступлені: Велика Україна, Росія, Югославія, Канада, Литва, Естонія), з другого боку прибувші делеґації не уявляють собою, ані щодо самих осіб, ані щодо числа делеґатів такого значіння як давнійше. Між делеґатами французького товариства нема самого президента Тов-а П. Апеля і багато инших визначних членів Тв-а; італійська делеґація розбита і не має ніякої провідної лінії; бельгійське Т-во не вислало такого визначного члена Унії як сенатор Ляфонтен; в инших делеґаціях недостає визначних членів Т-в, як б. президента Унії Руффіні, міністра Трейба (Голяндія), графа Мендорфа і ин.

Засідання Конгресу відбуваються у варшавському університеті, який розміщенням сальне не дуже надається на засідання Конгресу. Настрій на Конгресі пригноблений, без цієї свободи думки й слова, яка була в перших літах діяльности Унії. При вході до університету стоїть „боївка", яка контролює кожного, хто подобає на члена т. зв. „національної меншости". Не зважаючи на те, що засідання Конгресу є публичні, згадана „боївка" старається не допустити навіть українських послів на засідання Конгресу.

В перших двох днях отворення конгресу, 3. і 4. с. м. вели на ради дві Комісії: 1) пропаганди. 2) для національних меншостей. Рішення першої Комісії торкались виключно технічної сторони ведення пропаганди на річ Ліги Націй. Наради 2-ої Комісії були далеко цікавійші. На порядку нарад знайшлися отсі справи: 1) данської нац. меншости в Німеччині і німецької в Данії, 2) болгарської меншости в Добручі, 3) угорської меншости в Чехословаччині. Дві останні справи спричинили широку дискусію, яка виявила, що питання охорони нац. меншостей чимраз більше загострюється, та що порозуміння в тому питанні дуже далеке. — Зясовується чимраз виразнійше, що Міжнародна Унія, при теперішній організації і при теперішньому складі осіб, не в силі розвязати важкої проблеми охорони нац. меншости. Серед теперішніх умовин праця в тому напрямі не дає ніяких результатів і самі представники пануючих націй висловлюють думку, що слід змінити організаційний статут Унії і спосіб представництва т. зв. національних меншостей в Унії.

В неділю 5. VII. ц. р. відбулося святочне відкриття конгресу, на якому подавано звичайні компліменти на річ аранжерів конгресу. Характеристично, що представник чесько-словацького товариства сен. Бравець виголосив промову з великими похвалами на річ Польщі. Підчеркнути слід, що відкриття конгресу вийшло слабо і без цієї щирости, яка проявлялася в давнійших конгресах Унії.

Як обсерватори нарад конгресу находяться у Варшаві члени Української Парляментарної Репрезентації: сен. Левчанівська, сен. Карпінський, посли П. Васильчук, С. Підгірський, Б. Козубський і инш. та відпоручник „Народнього Комітету" др. Ол. Марітчак зі Львова.

В неділю після полудня відбулося засідання комісії для нац. меншостей у справі угорської меншости в Чехо-Словаччині, на якому з українського боку були присутні як обсерватори: сен. Левчанівська і др. О. Марітчак.

З українського боку були досі конференції з членами англійської, французької, японської і угорської делеґацій.

З ЖИТТЯ В КРАЮ.

Будова Народнього Дому.

Добрій волі нішо не стане на перешкоді, добра водя зумиє і серед найнепригіднійших обставин проявитися ділом. Доказом на се може бути село Белестраші перемиського повіту. Майже цілковито знищене війною і діткнене минулого року катастрофою, воно не паде на дусі а веде беззастанно культурно-освітну роботу. Найбільшою перешкодою в тій праці був брак власної домівки. Збудований колись читальний будинок взяло в посідання кількох темних людів, які і самі нічого не роблять і другим не дають працювати. Свідомійші громадяне взялися до будови Народнього Дому. І хоч невідкіля не має ніякої помочі — робота йде. Беруть в ній участь старші і молодші громадяни. Між ними навіть 70 літний старець носить дахівку. За таким гарним прикладом, розуміється, не може не піти молодь. В Народнім Домі має бути театральна саля, має приміститися читальня „Просвіти" і Кооператива.

ГЛУХИЙ КУМ.

— Добрий день, куме!

— Нехай не рие!

— А чи ти здоров?

— Оттам лежить за тином.

— А твоя жена?

— Нехай буде дурна!

— А як твої дітки?

— Там не було ніде дірки!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ПОШУКУЄТЬСЯ
спільника до Laundry бізнесу.
Бізнес виробленний, іде добре і лишень треба невеликого капіталу його поширення. Спільник зможе працювати в бізнесі. Голоситися до:
LAUNDRY, c/o SVOBODA
83 Grand St., Jersey City, N. J. 176-80

ЩОСЬ ДУЖЕ ЦІКАВОГО для колекторів і відвідів. Пишіть, залучивши 6 центів марок на адресу: **ROYAL SALES CO., Station H, New York City.** 180-83

КАРОЛІНА КАЧОРОВСЬКА пошукує сина Йєльки, з Чортакова, повіт Дрогобич, повіт Теребовля. Син був у війні на італійськім фронті. Кажуть, що він тепер в Америці на Вестах. Хто знає би що про нього або він самий, нехай напише на адресу: **KAROLINA KACZOROWSKA, 281 Monmouth Street, Jersey City, N. J.** 180-83

НА ПРОДАЖ дім з всіма улешшеннями на 4 лотах. Дуже дешево. Пишіть **K. A., ISELIN, N. J.** 179-80

ПОШУКУЮ свого мужа Івана Яцка, я його жена Анна, єсьм на Ellis Island і прошу його, щоб сейчас по мене прийшов і вибрав мене звідси. 178-80

НА ПРОДАЖ
новий дім 6 кімнат і гараж, корнерова лота 50x100, три блоки від школи, причина продажі: мою дру доми і хочу один сподати, сусіди наші Українці. Ціна $3500. Голоситись до: 175-80
ANDREW SHURDAK,
East Meadow, Frenkil Avenue,
Hempstead, L. I., N. Y.

НОТИ. Маємо на ріжні інструменти і до співу. Сьміючки і підручники. Катальог висилаємо даром. Пишіть на таку адресу: 177-82
SICHOWY BAZAR
34 East 7th St., New York, N. Y.

НА ПРОДАЖ РЕСТАВРАНТ, добрий інтерес, всі улешшення. Продається по причині слабости. Голоситися під ч. **112 VAN BUREN STREET, NEWARK, N. J.** 177-82

НА ПРОДАЖ гросерия в добрім положенню межи українськими і словенськими людьми, приносить тижнево $500, сподаю по причині слабости жени. По близші інформації голоситися до: **STEPHEN TERLECKY, 218 — 6th St. W. Easton, Pa.** 178-83

300 МІСЦЬ де дістати роботу і инші для кождого потрібні інформації, всі в одним підручнику, котрий занимає 286 сторін. Ціна лише $1.00. Це нове, щойно з друку. Замовляйте! 7-82
SICHOWY BAZAR
34 East 7th St., New York, N. Y.

НА ПРОДАЖ!
Продається Реставрант біля 7 великих фабрик, гарні три кімнати до мешкання, можны тримати також до 150 курий, дуже гарна міцність для того хто хоче сам для себе працювати. Сей реставрант існує вже 9 літ. Продається дешево. Голоситися до: 178-81
JOHN TKACHUK,
138 Depot St., Salem, O.

Мущини! Хоронть се бо перед всіми заразливими хоробами.
SANYKIT
Охорона для мущин.
Дає найобільшу охорону
Велика рурка 35 цент.
Kit (4's) $1.00
У всіх аптиках або у San-Y-Kit Dept. B. 92 Beekman St., New York
Пишіть по циркуляр.
SANITAL WIDY
КАТАР МІХУРА.

Пэйн-Експеллер
проваде Ваш біль. Натирайте ним, щоб ней чудовий пімінет улішшив у пори і дістаєш до місця ревуру.
Пэйн-Експеллер помагає до правного мурування. Ціна 30ц і 70ц в аптиках. Гандель на хорошевальні зная Ялер.
F. AD. RICHTER & CO.
Berry & South Sts. Brooklyn, N. Y.

ПОЗІР! **ПОЗІР!**
Сим подається до відома всім нашим читачам, що присилаючи до поміщення рідні оголошення до часописи „Свобода", треба рішучаго вказ з оголошенням приписати 1. належність за оголошення. Щоби читачі могли обрахувати яка належність має бути прислана враз з даним оголошенням, будуть ласкаві за кожде написане в оголошенню одно слово числити 7 нт. коли таке оголошение має 30 або більше слів. За оголошення котрі не мають 30 слів платиться 50 цнт. за раз. Виняток творять дописи відділів У. Н. Союза, котрих оголошення мають бути підписані секретарем урядом відділу. Всі оголошення мають бути присланні до адміністрації „Свободи" 5—6 день перед днем оголошення. 2. в часописи, так що колиби вимагала сего потреба, бути час порозуміннє зі сторонами. Сторони котрі не хотять приносити з приводу оголошень, не можуть вірити на [illegible]

Володимир Островський.

ЗАКЛЯТИЙ ДЗВІН.

(З циклю „Сучасні легенди" Холмщини).

Другого року всесвітньої війни.

Йшли хмари з заходу. Тут завжди з заходу — й хмари дощеві й всяка негода. З заходу слота осіння, відлиги зимові та люті хуртовини, що нищать працю Холмщака й душу жахом огортають.

Другий рік над Холмщиною хмари сунули.

Не Ілля святий на своїй колесниці по небу їздив, — то сталові гармати гуркотіли. Не вечері селяни варили, не вогні пастухи на полях розкладали, — вбогі села горіли, небо димом і загравою зодягали.

Як сірі хмари по небу, так і сірі війська по землі такими масами посувалися, одні на одних наїздали, гриміли та стогнали.

Але такиж стогнали селяне. Їх салдати зганяли з рідного смітника на далекий схід, до незнаної драні керували.

[illegible]

Як вітер почавши від межі перенести або подарувати, той року [illegible] гонить хвилю за хвилею по золотих плахтах селянського жита, так від Томашева, Замостя, Скербешева — село за селом по черзі знималося та йшло на схід.

Дійшла черга і до того села, що над Бугом.

Наказ прийшов:

— Дзвони знимати, в Росію відправляти, бо Німець їх святої міді ладунки відливає, з них стріляє до війська, до людей невинних.

Розмова коротка, як козацький нагай.

Зійшлися селяне. Старші радять, а молодші ліздуть на дзвіницю, дзвін за дзвоном на шнурок спускають.

Стогнуть дзвони, просять жалібно промовляють, а в селян серце крається. В жінок уже сльози на очах.

Їх було три: два малих, а третій трохи більший. Та найстарший. І не звичайний, а з закляттям; перед двіста роками якийсь побожний чоловік його цій церкві дарував із написом: „А хто цього дзвона хотів би до церкви відняти, собі привласнити, на грішне діло зужити, або до иншого села чи міста

буде проклятий, а дітям його — анафема".

Здрігнулося щось у душі селян, як здрігнулася мідь від дотику до землі.

— Хібаж нам прокляття на себе стягнути?

А часу вже малої пливуть хмари з заходу, гремить грім стальовий, луна полями йде, заграва червоними очима в саму душу зазирає.

Кваплять козаки. Нагаї розказу пильнують.

— Лалуйте вози! — каже староста церковний, що віком всіх найстарший. — А ви, куме Іване, і ви, куме Даниле, ходіть за мною.

Коло плота стали. Вуха нахиляють один до одного. Радяться. Аж файки погасли, бо справа поважна.

— Аби стемніло, — шепчуться.

А до молотших:

— Ано, наказ то наказ, на воза кладіть усі три в магазину солому, бо це не прості пасажири. „Оттак, добре! Прикрийте ще зверху, щоб ні дощ ні сонце не ушкодили їх".

Поклали.

— А тепер ідіть, сини, в дорогу. [illegible]

— Не дзвони, щоб не почули тебе, не заполонили, чужим дзвонити не змусили.

Нарешті Данило:

— Тільки раз до року, як що ми вернемося, подзвони в святий Великдень, хай знають Холмщане, що сила їх у землі захована та хай слухають її та змінюються духом.

Всі разом:

— Доки не прийде час твій.

По черзі кидали землю. Нагребали могилу й куща посадили, а якого і сами в пітьмі не зауважили.

Небом заграва пливла, а пляхами вигнавці. За Припять, за Дніпро, за Десну. З водозбору Волги напилися. А коли озирнулися — могилки по пляхах, як зірок на небі. Тифус поклав на спочинок по полях, по гаях та край битих шляхів сотні Холмщан.

Виросли могили й над стоманим старостою, Іваном та Данилом. Лише вимираючи признаялися, що заклятого дзвона в той вечір на цвинтарі закопали на могилу на ньому насипали. А де — не сказали, бо й самі не знали.

На Великдень слухайте: [illegible] церква ваша вашою буде, прийде його час і задзвонить він так, що вся Холмщина проснеться. Тоді він сам віддасться вам у руки.

Склали кістки свої дідусі в чужій землі. А діти їхні в рідне село по війні вернулися. Глянули — а їхня церква вже не їхня, вже хрест на ній не той і спів чужий лунає...

Заплакали, засумували.

Єдина втіха: раз на рік, коли Христос із гробу встає (так кажуть люде), заклятий дзвін десь дзвонить у могилі. І хто прикладе до землі вухо, той ясно почує його звуки. Та почує лише той, що трапить у самраз...

— Колиж ти знов задзвониш нам у святу неділю, в рідні свята? — питають його.

І в звуках давону великодного, десь у нетрах землі, чують:

— Прийде мій час...

Так кажуть люде.

Варшава, 18. червня 1925 р.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".